

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради Полтавського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти
ім. М.В. Остроградського
29.05.2018 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти і науки
Полтавської облдержадміністрації
11.07.2018 № 303

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Юні птахівники»
Початковий рівень
1 рік навчання
(144/180/216 годин на рік)

Автор:

Нікітченко Вікторія Миколаївна – керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

Рецензенти:

Васильєва Ольга Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин Полтавської державної аграрної академії

Ягоденко Валентина Михайлівна, учитель біології вищої категорії, старший учитель Полтавської гімназії № 21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Птахівництво – найбільш скоростигла галузь сільського господарства України, здатна у найближчі роки корінним чином поліпшити забезпечення населення високоякісними, біологічно повноцінними продуктами харчування та зміцнити продовольчу безпеку держави.

Враховуючи умови сьогодення, соціальний попит населення, доцільним є створення при позашкільних та закладах загальної середньої освіти навчальних птахоферм та гуртків птахівництва.

Програма гуртка початкового рівня розрахована на один рік навчання для учнів молодших та середніх класів (8-12 років) закладів загальної середньої освіти, які виявили бажання займатися птахівництвом. Рекомендований кількісний склад групи 12-15 чоловік. Програма включає 7 розділів, що становлять 144/180/216 годин на рік, відповідно 4/5/6 годин на тиждень.

Основною метою програми є ознайомлення вихованців з особливостями біології птиці та доглядом за нею, виховання відповідального ставлення до тварин та природи в цілому.

Програма передбачає вирішення таких основних завдань:

- ознайомити учнів з біологічними та господарськими особливостями сільськогосподарської птиці;
- вивчити особливості зовнішньої та внутрішньої будови сільськогосподарської птиці;
- ознайомити з видовим та породним різноманіттям сільськогосподарської птиці;
- ознайомити з умовами утримання та розведення сільськогосподарської птиці;
- формувати практичні уміння та навички у догляді за тваринами;
- створювати умови для раннього професійного самовизначення учнів;
- розвивати інтелектуальні здібності та якості особистості;
- виховувати відповідальне ставлення до природи;
- сприяти трудовому вихованню дітей.

Для вирішення поставлених завдань у роботі гуртка рекомендується використовувати різноманітні методи (когнітивні, креативні, оргдіяльні) та форми (навчальні заняття, самостійна робота, практична діяльність) організації навчально-виховного процесу. Доцільним є використання інтерактивних технологій, методу проектів.

У процесі розробки програми враховано основні завдання допрофесійного навчання: окрім теоретичного матеріалу, передбачено значний обсяг практичних занять.

Перелік основних засобів навчання:

Об'єкти натуральні: колекція сільськогосподарської птиці.

Колекції: кормів концентрованих.

Таблиці: внутрішня будова тіла птиці; видове різноманіття птиці.

Прилади та пристосування: ваги електронні; мікроскоп з імерсійним об'єктивом МБР-1, МБР-3, МББ-ІА, МБИ-3; термометр медичний.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва розділу	4 год.			5 год.			6 год.		
		Теоретичні	Практичні	Разом	Теоретичні	Практичні	Разом	Теоретичні	Практичні	Разом
1	Вступ	4	-	4	5	-	5	6	-	6
2	Біологічні і господарські особливості птиці. Продуктивність с-г птиці	12	18	30	15	25	40	18	27	45
3	Кормова база. Годівля птиці різних видів	14	18	32	15	22	37	21	27	48
4	Система утримання дорослої птиці	12	10	22	13	10	23	18	15	33
5	Система виведення та утримання молодняка	12	10	22	12	10	22	18	15	33
6	Породи різних видів с-г птиці	8	8	16	10	15	25	12	12	24
7	Хвороби сільськогосподарської птиці і способи боротьби з ними	10	6	16	15	8	23	15	9	24
8	Підсумкове заняття	2	-	2	5	-	5	3	-	3
Всього		74	70	144	90	90	180	111	105	216

1. Вступ (4/5/6 год.)

Птахівництво як галузь сільського господарства. Історія розвитку птахівництва в Україні. Цінність продукції птахівництва (яйця, м'ясо). Використання пера, пуху та пташиного посліду як цінного органічного добрива.

2. Біологічні і господарські особливості птиці та продуктивність сільськогосподарської птиці(30/40/45 год.)

Біологічні особливості птиці. Конституція та екстер'єр.

М'ясний і яєчний напрями продуктивності. Оцінка продуктивних якостей за екстер'єром.

Несучість і вага яєць в залежності від напрямку продуктивності.

Вплив на несучість линьки та чинників зовнішнього середовища.

Несучість курей в залежності від напрямку продуктивності.

Шляхи підвищення несучості сільськогосподарської птиці.

Практичні роботи:

Визначення екстер'єру різних видів сільськогосподарської птиці.

Визначення напрямів продуктивності птиці у пташнику.

Збирання, зважування яєць, їх опис.

3. Кормова база. Годівля птиці різних видів (32/37/48 год.)

Види кормів, їх поживність і перетравність.

Біологічні особливості годівлі домашньої птиці та вибір кормів.

Зернові корми. Білкові корми тваринного походження, їх значення як джерела протеїну, вітамінів і мінеральних речовин.

Виготовлення колекції зернових кормів.

Корене- і бульбоплоди.

Зелені корми: силос, вітамінно-трав'яне борошно.

Комбікорми. Мінеральні корми. Вітамінні корми.

Значення правильної годівлі молодняка птиці. Вплив годівлі на ріст і розвиток птиці.

Режим годівлі птиці і зоогієнічні вимоги.

Кормова сівозміна.

Практичні роботи:

Проведення годівлі молодняка сільськогосподарської птиці.

Складання кормових раціонів для різних видів птиці з урахуванням пори року, продуктивності птиці та її живої ваги.

Техніка годівлі птиці.

Підготовка кормів до згодовування, годівля птиці.

4. Система утримання дорослої птиці (22/23/33 год.)

Зоогієнічні вимоги до приміщення. Будова і обладнання пташника.

Системи утримання птиці. Безвіконні пташники. Підлогове та гніздове утримання.

Мікроклімат. Температура у різні пори року.

Вимоги до режиму освітлення пташників. Природне та штучне освітлення.

Птиця у боротьбі з сільськогосподарськими шкідниками.

Практичні роботи:

Складання графіку температурного режиму для сільськогосподарської птиці.

Засвоєння навичок роботи з приладом для вимірювання температури.

Догляд за птицею

5. Система виведення та утримання молодняка (22/22/33 год.)

Будова яйця, розвиток зародка в яйці.

Розведення птиці за допомогою природної і штучної інкубації.
Біологічний контроль за інкубацією.

Особливості розвитку молодняка різних видів птиці.

Терморегуляція тіла у молодняка різного віку.

Мікроклімат приміщення для вирощування молодняка.

Утримання молодняка водоплавної птиці.

Практичні роботи:

Визначення життєздатності зародка в яйці.

Догляд за молодняком безпосередньо після вилуплення.

Догляд за молодняком.

Спостереження за адаптаційними здібностями різних видів молодняка сільськогосподарської птиці.

6. Породи різних видів сільськогосподарської птиці (16/25/24 год.)

Породи і породні групи сільськогосподарської птиці.

Породи курей загального використання (леггорн, сусекс, корніш, московські чорні, адлерські сріблясті).

Породи гусей (великі сірі, роменська, переяславська, кубанська, китайська, тулузька, італійська, рейнська породи).

Породи качок (пекінська, українська породна група, чорна білогруда породна група, мускусна).

Породи індиків (біла широкогруда, північнокавказька, хідон, московська біла, бронзова широкогруда).

Нетрадиційне птахівництво. Перепели, страуси, фазани, австралійський ему.

Визначення тривалості життя птиці різних порід.

Практичні роботи:

Визначення порід сільськогосподарської птиці за зовнішнім виглядом у зоологічному відділі закладу.

7. Хвороби сільськогосподарської птиці і способи боротьби з ними (16/23/24 год.)

Правила особистої гігієни під час роботи в пташнику.

Незаразні і заразні хвороби сільськогосподарської птиці. Надання першої допомоги при захворюваннях.

Профілактика захворювань сільськогосподарської птиці.
 Карантин, дезінфекція і профілактичне щеплення.
 Хвороби спільні для людини та птиці (туберкульоз, хламідіоз, кампілоботріоз)

Шляхи передачі інфекції від птиці до людини.

Особиста гігієна для зниження ризику захворюваності.

Практичні роботи:

Огляд птахів, видалення ослаблених, хворих.

8. Підсумкове заняття (2/5/3 год.)

Написання дослідницької роботи.

Прогнозований результат:

Вихованець повинен мати уявлення про:

птахівництво як науку й галузь сільського господарства;
 хвороби птиці та шляхи їх попередження.

Вихованець повинен знати:

- історію становлення птахівництва як галузі сільського господарства;
- біологічні особливості птиці;
- основи зовнішньої та внутрішньої будови птиці;
- порідне та видове різноманіття птиці;
- правила утримання, годівлі і догляду за птицею;
- норми годівлі, потреби птиці у поживних речовинах;
- основні хвороби птиці і заходи їх запобігання;
- вимоги до якості продукції, причини зниження якості та способи їх попередження та усунення;
- техніку безпеки при роботі з птицею.

Вихованець повинен уміти:

- здійснювати догляд за птицею;
- визначати вид та породу птиці;
- здійснювати роботи по забезпеченню кормової бази птахоферми;
- здійснювати роботи по підготовці кормів до згодовування;
- проводити зоотехнічний облік;
- проводити огляд тварин;
- здійснювати контрольні вимірювання тварин;
- виготовляти колекції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білявський Г.О. Основи загальної екології: підручник / Г.О. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. 2-е вид. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
2. Довідник зооінженерних термінів. / УААН, Інститут розведення і генетики тварин; укл. М.В. Зубець [та ін.]; ред. М.В. Зубець, П.П. Остапчук. – К.: Аграрна наука, 1995. – 182 с.
3. Мазуренко В.П. Зоогігієна з основами ветеринарії: підручник / В.П. Мазуренко В.А. Бортнічук, І.І. Карташов та ін. – 3-е вид., перер. і доп. – К.: Вища школа, 1994. – 414 с.
4. Мирось В.В., Головка В.О., Василець В.Г. Тваринництво (з основами технологій виробництва продукції тваринництва) / за ред. акад. В.В. Мирося. – Харків, 2007. – 278 с.
5. Мирось В.В., Сурмило В.М. Виробництво продукції птахівництва / Навчальний посібник. – Харків: ХНАУ, 2010. – 197 с.
6. Основи тваринництва і ветеринарної медицини: підручник / А.І. Вертійчук [та ін.]; за ред. А.І. Вертійчук. – К.: Урожай, 1994.
7. Ярошенко В.Ф. Сучасні світові тенденції розвитку птахівництва. – К.: Новий друк, 2003. – 334 с.
8. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспектива розвитку / Ф.О. Ярошенко; наук. ред. Б. Панасюк. – К.: вид-во Аграрна наука, 2004. -506 с.